

ประเภทของภูมิปัญญาด้าน คนตรี วรรณกรรม ที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

ชื่อภูมิปัญญา ระบายคำ

บทนำ/ความสำคัญของภูมิปัญญา

ระบายคำเป็นแบบของการอ่านคำ อ้าซึ่งมีท่าทีและช่วงของทำนองและการเน้นเสียง เพื่อให้เกิดความถูกต้องของการอ่านปฏิภาณกวี ร้อยแก้ว พรรณนา โดยมักจะนิยมกันในพื้นบ้านพื้นเมืองเวียงสา ที่เรียกว่า “ระบายคำ” ซึ่งมักจะใช้พุดจา เกี้ยวพาราสี และหยอกล้อ ตลอดจนถึงเป็นคำสั่งสอนและคติธรรม ซึ่งจะมีท่วงทำนองที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว อันได้ค้นคว้ามาพอมิดังต่อไปนี้

1. ทำนองละม้าย เป็นทำนองลีลาที่เดินเสียงไปอย่างสม่ำเสมอ โดยจะเน้นในขณะที่จะหยุดหรือเอ่ยเอื้อนท่วงทำนองนั้น ๆ เพื่อกลิ้งน้ำลาย
2. ทำนองโค้งเสียงบาง ทำนองนี้มีลีลาเหมือนความโค้งโน้มลงของเรือไม้ไผ่ คือจากเสียงต่ำ ขึ้นเสียงสูง แล้วค่อย ๆ ลดลงมาเป็นเสียงต่ำ
3. ทำนองม้าย่ำไป ทำนองเร็วขึ้นใช้อ่านคำตอนที่บรรยายความหรือตอนที่เร้าใจ
4. ทำนองมะนาวล่องโจง เป็นทำนองที่มีเสียงขึ้น ๆ ลง ๆ ใช้อ่านคำ ตอนที่บรรยายถึงอารมณ์โกรธ หรือหึงหวง เป็นต้น
5. ทำนองวิงวอน เป็นทำนองที่เชื่องช้า มีการเอื้อนเสียงหรือพื้นเมือง เรียกว่า อื้อเสียง ใช้อ่านตอนที่พรรณนาความในใจ หรือทุกข์โศก เป็นต้น

ในการอ่านคำ แต่ละทำนองนั้นก็ขึ้นอยู่กับลีลาหรือบทของคำ แต่ละเรื่องไป ไม่ได้เฉพาะตายตัวแล้วแต่ผู้อ่านจะพิจารณาใช้ทำนองให้เหมาะสมกับเรื่องราวที่อ่านเป็นสำคัญ และจะขึ้นอยู่กับเทคนิคในการเล่นท่วงเสียงได้ดีมากน้อยเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับบุคคลผู้นั้น นับเป็นภูมิปัญญาปัญญาของคนโบราณพื้นบ้านพื้นเมืองเวียงสา ในด้านคนตรี วรรณกรรม ที่ควรจะศึกษาอนุรักษ์สืบค้นต่อไป

แหล่งข้อมูล

นายญาณ สองเมืองแก่น

บ้านเลขที่ 184 หมู่ 4 ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

 054 – 781105